

Problémové oblasti k procvičení na seminářích projektů kvalifikačních prací

(kurzy MDSEM, PSPRO, KSPRO)

Přednášky se týkají metodologie společenských věd a obecných postupů při psaní odborné práce. Minimálně se věnují specifickým jednotlivých oborů. Vedoucí seminářů cvičí postupy s ohledem na svá odborná témata. Níže je uveden výběr některých otázek, na které by si studenti měli v rámci seminářů odpovědět.

Závazným dokumentem je [Směrnice děkana č. 4/2017 – Pravidla pro vedení a zpracování kvalifikačních prací na FSE UJEP](#)

Přípomínky k dokumentu pošlejte na: petr.houdek@ujep.cz

1. + 2. Harmonogram, požadavky na studenty a náplně seminářů; Cíl práce, plánovaná přidaná hodnota (v čem, komu, proč)

- Inspirace:
 - o Hledání problémů (a formulování cíle jejich řešení) v hospodářské, firemní či veřejné praxi. Jaké problémy řeší manažer, firma, ministerstvo, obec, vysoká škola? Jaké informace či analýzy jim chybí? Co by mohli dělat lépe, jak? Komu a jak mohu svou prací pomoci?
 - o Jak jsou definovány cíle projektů, odborných či vědeckých studií (excelentních kvalifikačních prací)? Využití reálných příkladů projektů, studií.
- Od tématu kvalifikační práce k cíli. Je cíl mé práce SMART?
 - o Tj. je specifický, takže přesně vím, jakých nových informací či řešení dosáhnou, až práci zpracuji?
 - o Je měřitelný, tj. tuším, jakými metodami a daty cíl naplním?
 - o Je cíl dosažitelný? Nezvažuji odborně řešit problém, který by vyžadoval nedosažitelnou úroveň dat, metod, zdrojů, času?
 - o Jsem schopen/schopna cíl naplnit, tj. mám či získám erudici, metody, postupy či fakta, abych cíl odborně splnil/a?
 - o Rozmyslel/a jsem si čas, který mi zabere zpracování tohoto cíle?
- Povede cíl k zjištěním, která jsou nová, užitečná a smysluplná? Víím, proč bych měl cíl dosáhnout? Jaká bude přidaná hodnota, pro koho?
- Nechci pracovat na něčem, co již existuje (či je velmi podobné)? Bude moje práce dostatečně přínosná?
- Necílím na zpracování práce, která bude banální natolik, že přinese zjevné, dostupné řešení (zpracoval by ji i člověk, který nemusí mít odborné znalosti, vysokoškolské vzdělání)?

3. Zdroje informací, reference a APA norma

- *Zpětná vazba k cílům projektů (kvalifikačních prací).*
- *Základy kritického myšlení („dokaž nebo odkaž“), tj. cokoliv tvrdím, musí být založeno na dohledatelných, ověřitelných, a proto hodnověrných informacích. Cílem rešerše je najít hodnověrné informace, které pomohou při řešení problému, tj. naplnění cíle práce.*

- Ujasnění, co chci najít: Hledám informace o tématu (chci se zorientovat: reviews, conceptual studies)? Hledám metody řešení (vím, co chci, hledám jak: case studies, studies, methods reviews)? Hledám, jaké faktory působí, jak jsou efektivní (co konkrétně funguje; systematic reviews, meta-analysis)? Jsem stále zmaten/a – rozhovor s vedoucím, jiným expertem.
- Kde hledat reference (odborné studie)? Jaká klíčová slova používat (synonyma)? Citované a podobné studie?
 - o <https://scholar.google.cz/>
 - o <http://knihovna.ujep.cz/index.php/informacni-zdroje-vk/elektronicke-zdroje>
 - o <https://webofknowledge.com/> ad.
- Kde hledat informace, data? (Statistické úřady a odborné organizace, agentury pro výzkum veřejného mínění, databáze Albertina ad.)
- Jaké číst studie? Jak rozeznat kvalitu studií (příklady reálných článků)?
 - o Meta-analýzy nebo systematické reviews > studie > případové studie
 - o Randomizovaně provedené studie (kontrolní a sledovaná skupina) > korelativní, observační studie
 - o Panelová data > průřezová data či časové řady
 - o Reálné či přirozené experimenty > laboratorní experimenty
 - o Reálná či sekundární data (reálné chování lidí) > dotazníková šetření
- Jak číst studii?
 - o Vytváření výpisků (podtrhávání podstatných informací): z jakých myšlenek, teorií studie vycházejí (proč jsou relevantní?); na jakých datech (o kom? kde? kdy?), tj. jaké jsou důležité faktory, které ovlivňují zkoumaný problém; jakou metodou, tj. jak lze problém řešit, jak došli k výsledkům/závěrům.
 - o Jak nahlédnout silné a slabé stránky studií a využít tohoto poznání při zpracování vlastní práce (mít vlastní přínos)? Jaké faktory studie nezohlednila, proč? V čem jsou její limity? Dají se závěry studie zobecnit (časově, geograficky, na jiný vzorek subjektů)?
- Jak vytvářet vlastní rešerši?
 - o Myšlenkové mapy. Polemická diskuze alternativních přístupů k problému a formulace výsledného argumentu (teze, antiteze, syntéze). Nezapomínám na alternativní přístupy či vysvětlení? (Z jakých důvodů má argumentace nemusí platit? Proč vybrané řešení nemusí fungovat? Co by na to řekl oponent?)
 - o Fragmentované výpisky -> hledání spojujících prvků -> vytvoření plynulého příběhu, jak přistoupit k naplnění cíle (zodpovězení výzkumné otázky)
 - o Cílem rešerše je popsat relevantní poznatky, které **pomohou vyřešit problém**, nikoliv obecné poznatky o tématu. Nalezl/a jsem studie, které mi pomohou řešit problém nebo problém jen obecně popisují? Jak **konkrétně** poznatky (fakta, metodiky) ze studií využívám?
 - o Ukázka studií s příklady dobré (či naopak špatné) rešerše
- Příklady aplikace APA normy v textu a při vytváření Seznamu referencí (studie, kniha, elektronický zdroj, statistická data ad.). Aplikace a ukázka, jak různé studie využívají citační normu. Jak se reportují data, testy, převzaté informace?
- Jak se vytváří Reference (Seznam použité literatury)? Možné využití citačních manažerů (Zotero, EndNote ad.).

4. + 5. Metodika, tj. způsob naplnění cíle práce (v závislosti na oborovosti semináře)

- *Zpětná vazba k rešerším projektů.*
- Jaké metody z rešerše vyplývají jako vhodné (je vhodné z jiné studie převzít užívanou metodiku, dotazníkovou škálu, analýzu atp. doslova, mám je modifikovat, mám vymyslet vlastní)? Proč? Jaké jsou přínosy a limity různých metod? Proč je volím? Jsem schopen/schopna vyřešit odborný problém jedinou metodou či jich budu potřebovat více?
- Způsoby metodik a jejich popis v práci; popis plánovaných dat (Methods, Sample, Data). Inspirace ze studií (nikoliv učebnic či jiných kvalifikačních prací).
- Bude vhodné pilotní otestování metod? Proč? Jak bude koncipováno?
- Volím-li dotazníkové šetření: jaký bude základní soubor, jak svým vzorkem zajistím reprezentativitu? Jaké údaje od respondentů chci zjistit, proč? Pomohou mi získané odpovědi vyřešit zkoumaný problém? Nejistím „stav“, aniž bych byl schopen najít „řešení“?
 - o Ukázka vhodných přístupů a ukázka typických chyb (vzorové studie)
- Volím-li analýzu reálných (sekundárních) dat: jaká data jsou vhodná a jaké proměnné využít? Proč? Jak je analyzovat? Bude nutné užívat pokročilé ekonometrické nástroje? Jak?
 - o Ukázka vhodných přístupů a ukázka typických chyb (vzorové studie)
- Volím-li experiment: je můj experiment validní interně i externě? Proč? Jak zajistím participanty experimentu; bude laboratorní či terénní? Jak data vyhodnotím?
 - o Ukázka vhodných přístupů a ukázka typických chyb (vzorové studie)
- Jak sbírat, ukládat a zpracovat data? Jak vypadá statistické testování hypotéz? Jaký software použít? Jak v něm pracovat? Jaké statistické testy použít? Jak je interpretovat?
 - o Ukázka vhodných přístupů a ukázka typických chyb (vzorové studie)
- Budu schopen na základě plánované analýzy dat schopen formulovat doporučení? Není nutné zjistit další informace (provést další analýzy), aby byl schopen formulovat užitečná doporučení? Nechybí mi pro doporučení další data či jejich jiná analýza?
- Co z mé plánované analýzy zainteresovaná strana může přímo využít? Proč? Jak by bylo možné závěry zpřesnit, prohloubit, rozšířit, aby byly více užitečné (jakými data, analýzami)?

6. Finalizace projektu kvalifikační práce (dle šablony projektu)

- *Zpětná vazba k navrhovaným metodikám projektů.*
- Je Abstrakt specifický a informativní? Abstrakt musí obsahovat: jaký problém práce řeší (tj. čím je práce motivována), jaký je její cíl, jaké metody budou v práci využity a jaká (v čem) bude přidaná hodnota práce.
- Využití práce: Jak konkrétně bude možné výsledky práce využít? V čem bude má práce užitečnější, přesnější, inovativnější než existující (podobné) práce či jiné zdroje informací? Jaké budou limity mé práce?
- Harmonogram zpracování kvalifikační práce
- Návuk prezentace projektu/odborného textu, návuk obhajoby (diskuze, argumentační fauly); obhajoba coby příležitost získat užitečnou zpětnou vazbu (nikoliv obskurní překážka, kterou je třeba překonat)
- Formální požadavky na projekt, kvalifikační a odbornou práci (obsah, struktura, podoba); ukázka typických chyb (neobhájených projektů či prací)